

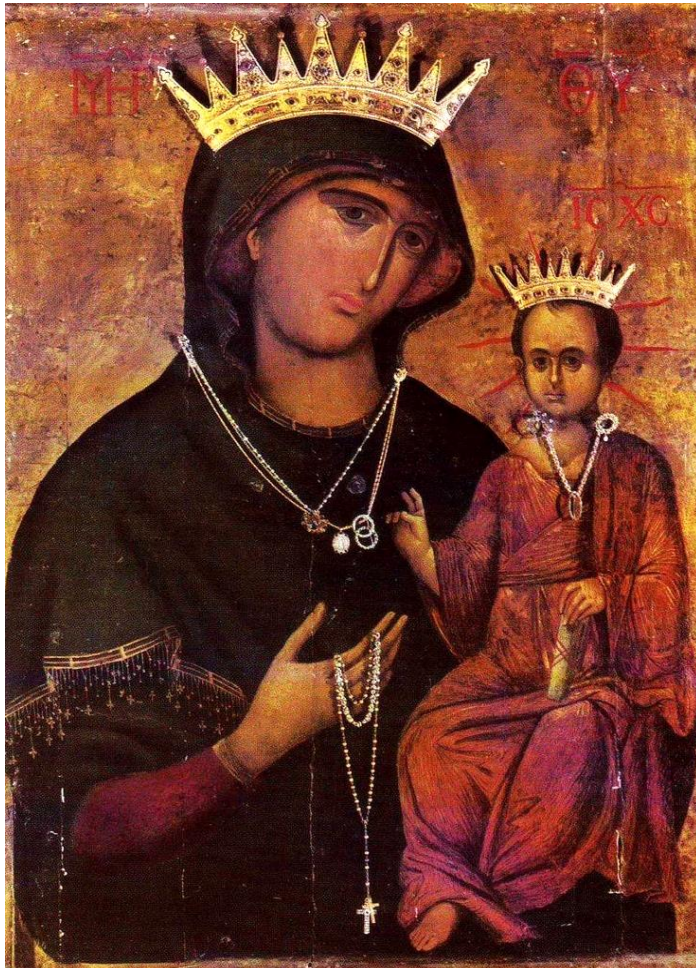

Nuotr. ADREES LATIF

Keisti nuostatas į ikimokyklinį ugdymą negalime laukti. Kur dėsime kablelį?

*Laimutė Jankauskienė,
2014 m. rugsėjo 29 – 30 d.*

Požiūrio į “vaiką” ir „vaikystę” kaita:

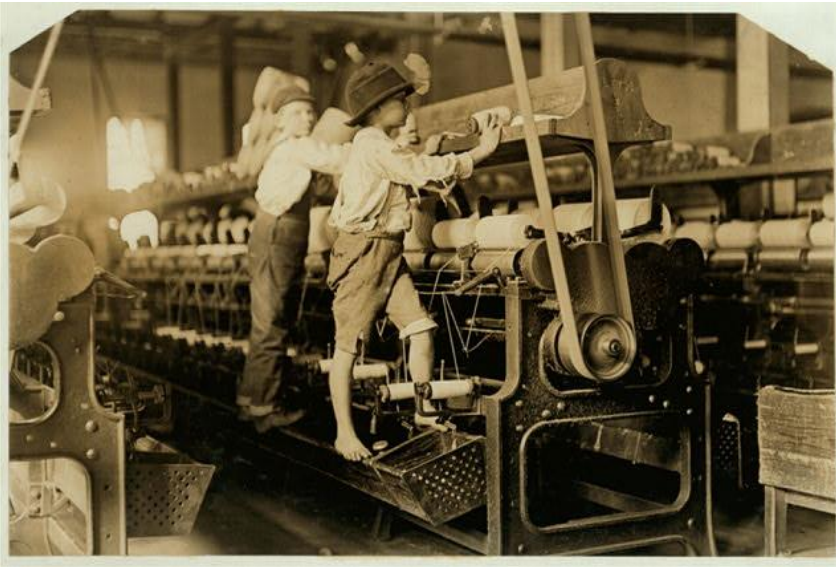

Madonna della Pace (Taikos madona). Paveikslas eksponuojamas Venecijos bazilikoje *Basilica dei Santi Giovanni e Paolo*

Benue Madonna – paveikslas, priskiriamas Leonardui da Vinčiui, esantis Ermitažo muziejuje Sankt Peterburge.

Požiūrio į “vaiką” ir „vaikystę” kaita:

Nuotr.: Lewis W. Hine, 1909 m.

http://www.efoto.lt/naujienos/pries_100_metu_vaiku_darbas_buvo_iprastas

Nuotr.: <http://pixabay.com>

Požiūrio į vaiko mokymąsi kaita:

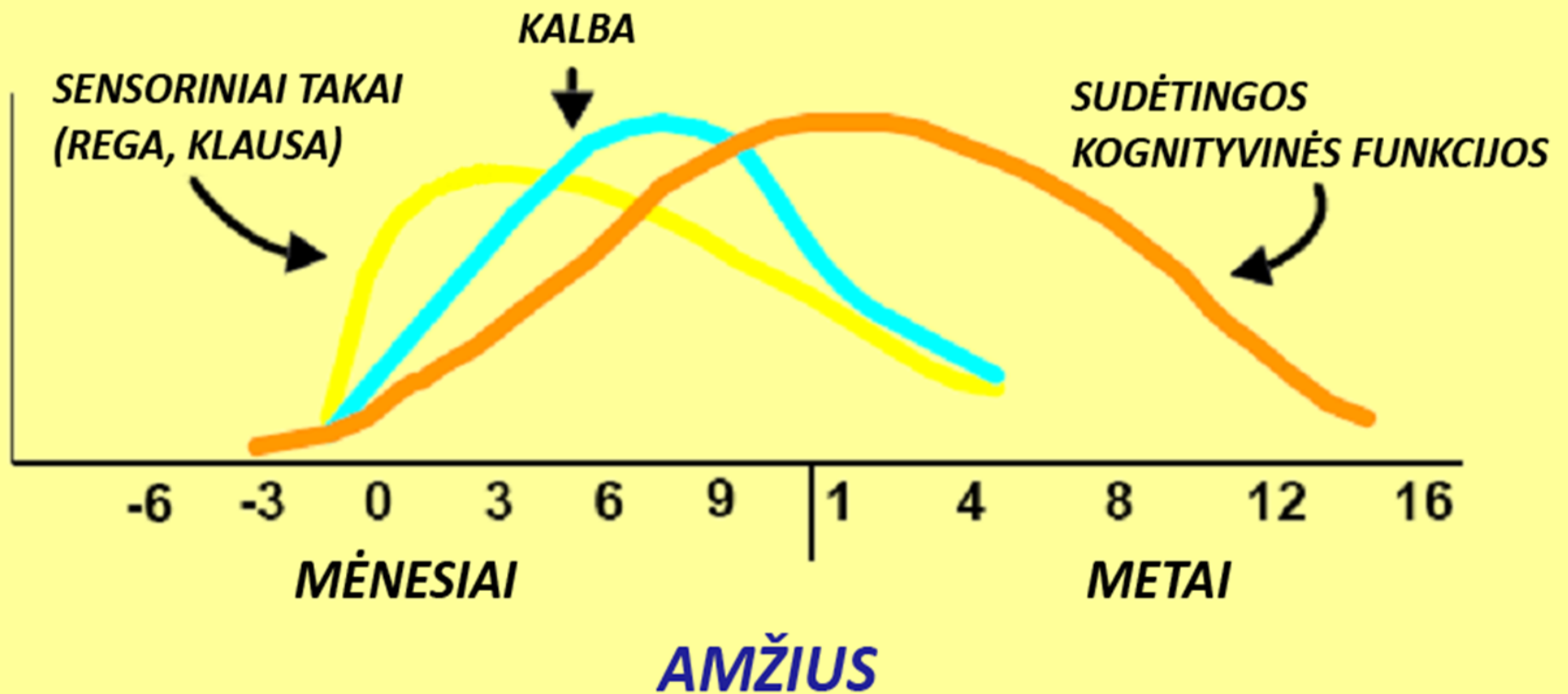

Nuotr.: LIFE žurnalo fotokorespondentas [Carl Mydans, 1960 m.](#), SSRS darželis

Nuotr.: <http://www.jenzeny.cz>

ŽMOGAUS SMEGENŲ VYSTYMASIS

Kokybiškas ankstyvasis ugdymas:

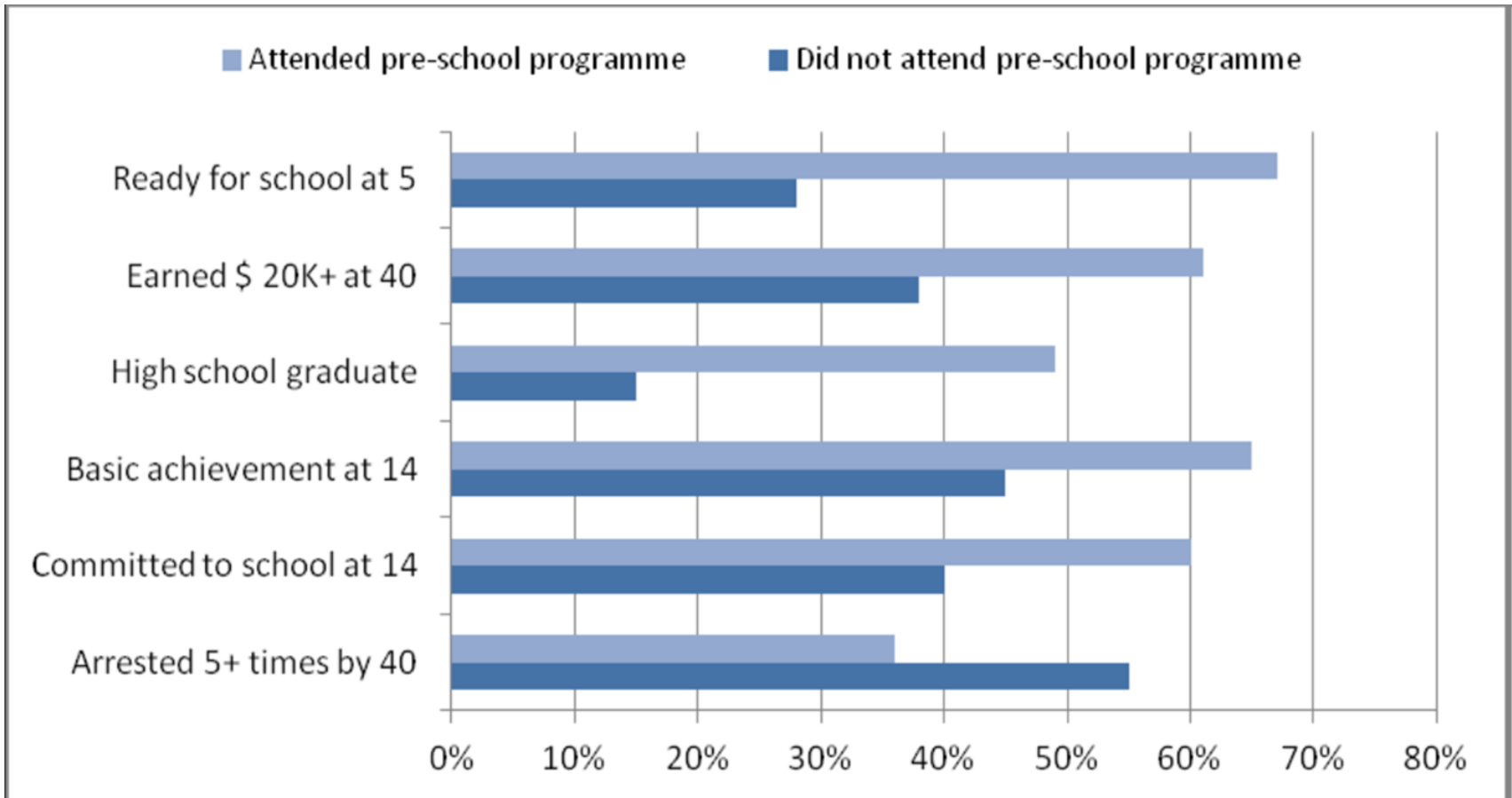
- mažina skurdą;
- prisideda prie iškritimo iš švietimo sistemos mažinimo;
- teikia ekonominę naudą asmeniui, šaliai ir visai visuomenei;

Nuotr.: [Indiana State University](https://www.indiana.edu/)

Investicijų į ankstyvąjį ugdymą grąža

(http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/166EN.pdf)

„SKURDO KULTŪRA“ ?

Pirmąkart „skurdo kultūros“ sampratą XX a. 6 dešimtm. suformulavo amerikiečių antropologas Oscaras Lewis.

Jo teigimu – skurdo kultūra reiškiasi kaip tam tikras gyvenimo būdas, kuris **yra perduodamas iš kartos į kartą;**

Pagrindiniai skurdo kultūros bruožai:

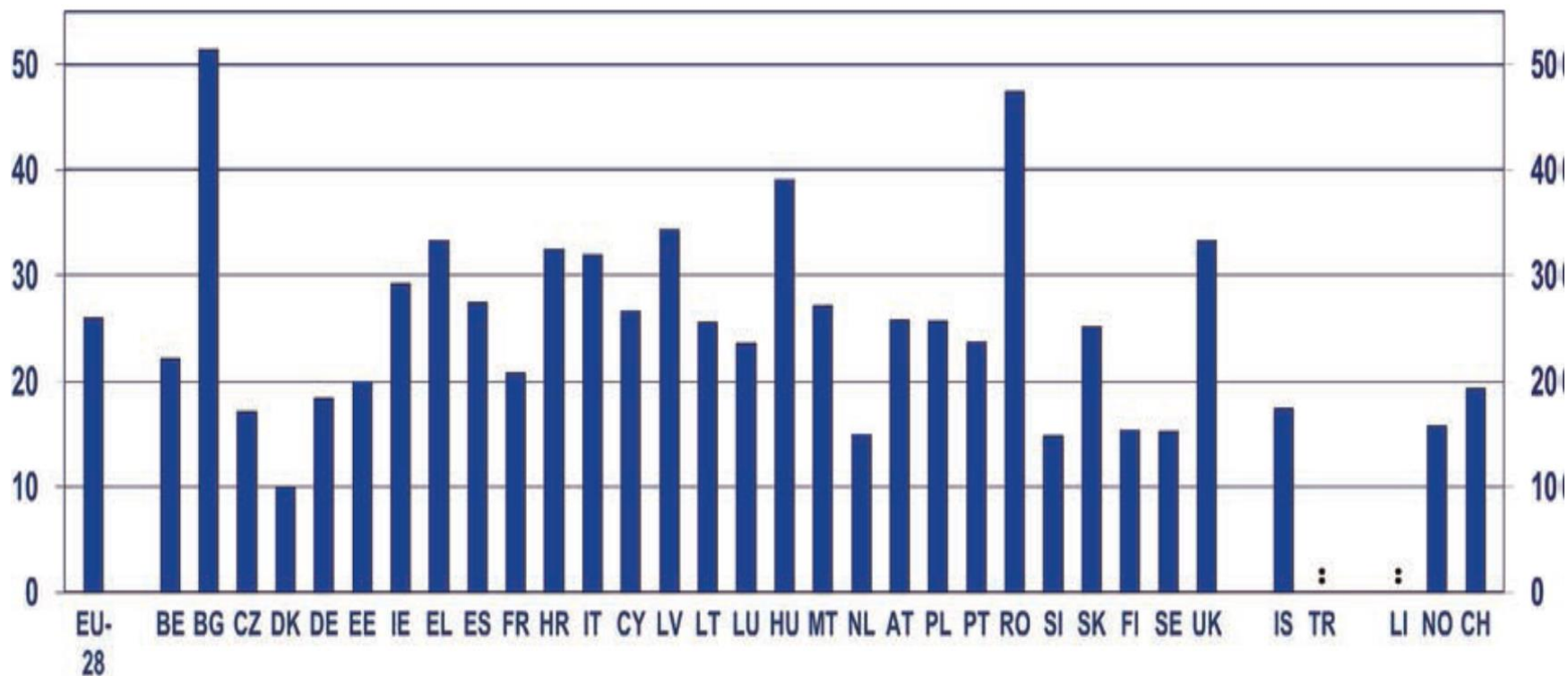
- dėl savo skurdo turtingųjų ir valdžios kaltinimas;
- gyvenimas šia diena;
- aukos sindromas ir kt.;
- pasyvus dalyvavimas visuomeninėje veikloje;
- apolitiškumas ir kt.

Nuotr.: <http://townipproject.wikispaces.com>

2012 m. ES skurdo ir socialinės atskirties sąlygomis gyvenantys 0 – 5 m. vaikai

(Šaltinis: Eurostat, EU-SILC (2014 m. vasaris))

Anksti paliekantys mokyklą:

Europoje 12,8 proc.

Lietuvoje 6,5 proc.

Nuotr.: <http://www.123rf.com>

„Studija dėl ankstyvojo ugdymo, kaip efektyvios prevencinės priemonės mažinant iškritimą iš švietimo sistemos, panaudojimo“

(European Commission, 2014)

2013/2014 m. m. privalomo mokymosi mokykloje pradžia Europoje:

4 m. – Liuksemburgas, Š. Airija,
Kipras, Šveicarijos kai kurie
kantonai;

5 m. – Vengrija, Olandija, Malta,
D. Britanija, Graikija ir kt.;

6 m. – Belgija, Čekija, Italija,
Norvegija, Rumunija, Portugalija
ir kt.;

7 m. – Estija, Lietuva, Suomija,
Švedija, Bulgarija;

Ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo reformos Europos šalyse:

2013/2014 m. m. **Prancūzijoje** vaikai nuo 2 metų jau gali pradėti lankyti priešmokyklinės mokyklas („écoles maternelles“). Prioritetas skiriamas vaikams iš socialinės rizikos šeimų;

2014/2015 metais visi vaikai **Kroatijoje** įpareigoti vienus metus iki mokyklos lankymo pradžios dalyvauti priešmokyklinio ugdymo programoje. Nuo 2013 m. balandžio mėn. įteisintos „home-based“ (kai paslaugos gali būti teikiamos namuose);

Nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. **Vengrijoje** ikimokyklinis ugdymas privalomas vaikams nuo 3 m.;

Nuo 2015 m. **Lenkijoje** privalomas mokymasis mokykloje pradedamas nuo 6 m. (vietoj 7 m.). Nuo 2015 m. įvedamas visuotinis 4-mečių, nuo 2017 m. – visuotinis 3-mečių ugdymas.

„EUROPOS 2020“ TIKSLAI:

Nuotr.: <https://mmpschooll.wordpress.com>

95 proc. vaikų nuo 4 metų iki privalomo mokymosi mokykloje pradžios, dalyvauja ikimokykliniame/ priešmokykliniame ugdyme;

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumas Lietuvoje:

2012 m. – 84, 2 proc.
(*Eurostat duomenys*)

2017 m. – 90 proc.

2022 m. – 95 proc.

(*Valstybinė švietimo 2013–2022 m.
strategija*)

Nuotr.: <https://mmpschoo.wordpress.com>

**Ankstyvasis vaikų ugdymas
pridėtinę vertę duoda tik tada, kai
jis yra kokybiškas.**

Ką vadiname „kokybišku ankstyvuoju ugdymu“ ?

Quality Targets in Services for Young Children (1996)

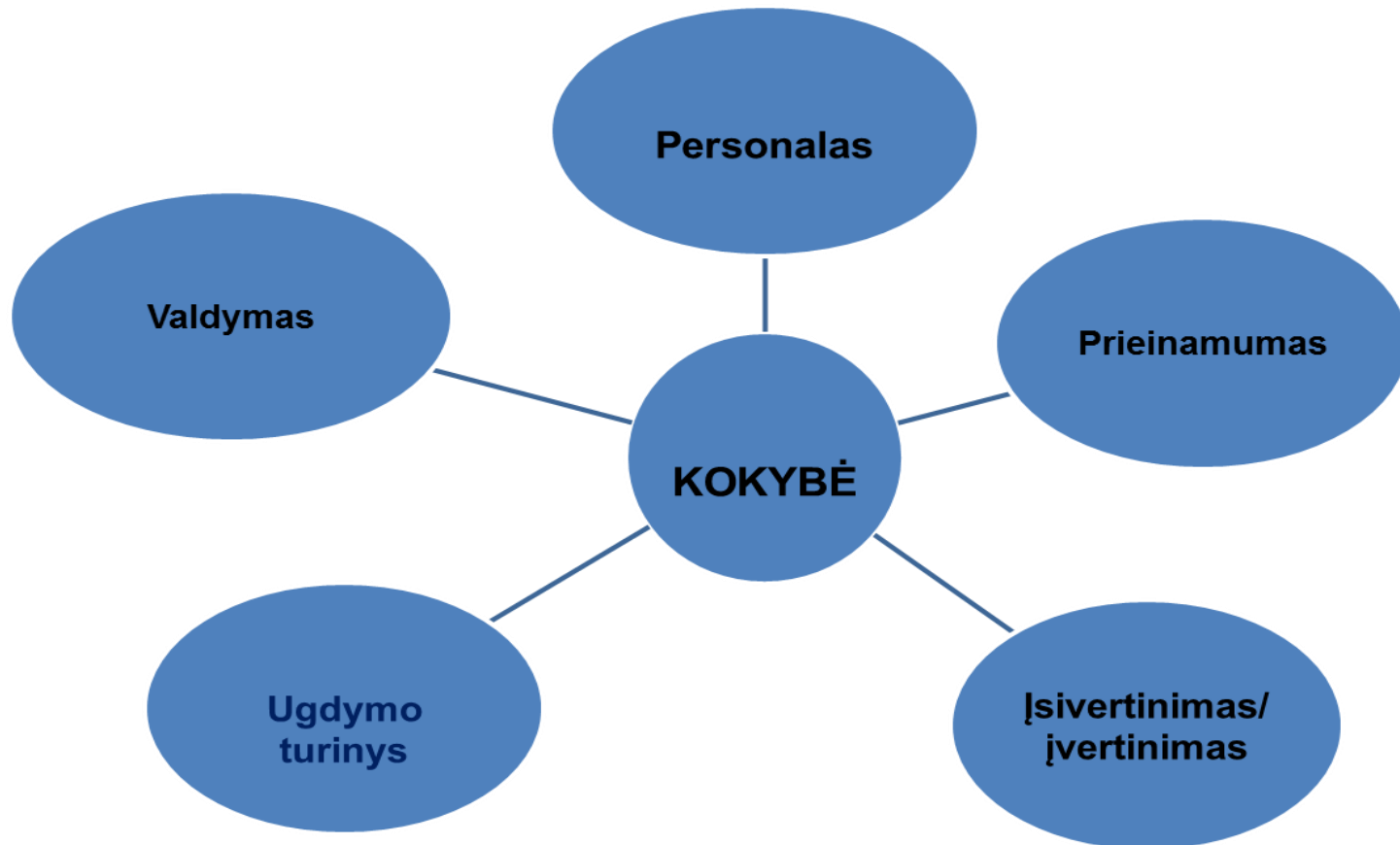
(http://www.childcarequality.ca/wdocs/ObD_QualityTargets.pdf):

40 kokybės tikslų/kriterijų:

- valdymas;
- finansavimas;
- prieinamumas ir paslaugų įvairovė;
- ugdymas;
- vaikų/suaugusiųjų santykis;
- personalo darbo sąlygos ir galimybės tobulinti kvalifikaciją;
- ugdomoji aplinka ir vaiko sveikata;
- tėvai ir bendruomenė;

Europos ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo ir priežiūros kokybės kriterijai *(2014 projektas)* *(A Quality Framework for Early Childhood Education and Care)*

Pagrindiniai **principai**, kuriais vadovaujantis turėtų būti plėtojamasis kokybiškas ankstyvasis vaikų ugdymas Europoje:

(A Quality Framework for Early Childhood Education and Care, 2014)

- susitarta dėl požiūrio į vaiką ir vaikystę;
- pripažįstama, kad tėvai yra svarbiausi ugdymo partneriai ir jų dalyvavimas yra vertinamas;
- visų lygmenų (nacionalinio, regioninio, vietos) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas teikiantys dalyviai turi bendrą supratimą, vienodus susitarimus ką reiškia kokybiškas ankstyvasis vaikų ugdymas;

Kokybė plėtojama **ne izoliuotai, o bendradarbiaujant** švietimo, sveikatos, socialinės apsaugos ir kitoms institucijoms, teikiančioms paslaugas vaikui ir šeimai
(*A Quality Framework for Early Childhood Education and Care, 2014*)

Kokybė matuojama vertinant:

- **struktūrą** (t.y.akreditavimo tvarka, reikalavimai pedagogams, programų kūrimas, finansavimo tvarka, vaikų/pedagogų santykis ir kt.);
- **procesą** (žaidimo, kaip pagrindinio ugdymo metodo, vieta ir vaidmuo ugdymo programoje, santykiai tarp vaikų ir pedagogo ir tarp vaikų, ugdymo ir priežiūros santykis programoje, dokumentavimas, pasiekimų vertinimas, tėvų vaidmuo ir kt.);
- **vaiko pasiekimus** (ugdymo pridėtinė vertė vaikui, šeimai, bendruomenei ir visuomenei. Vaiko emocinė, dorovinė, fizinė, psichinė raida, jo pasirengimas tolimesniam gyvenimui, vaiko sveikata ir pasirengimas mokytis mokykloje).

Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe (Eurydice ir Eurostat apžvalga, 2014);

Quality Framework on Early Childhood Education and Care (projektas, 2014);

EK tarptautinė studija „Effective use of early childhood and care (ECEC) in preventing early school leaving (ESL) putting ECEC into the learning continuum“ (2014 ruduo);

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) veiklos skirtos ankstyvajam ugdymui (2015/2016 m. prioritetas – vaikų pasirengimas mokyklai);

Kiti nacionaliniai ir tarptautiniai tyrimai, analizės ir pan.;

„Prasta vaikų sveikata, iškritimas iš švietimo sistemos, skurdas ir nusikaltimai mažėja, jeigu vaikams (ypač iš remtinių šeimų), per pirmuosius penkis jų gyvenimo metus, sudaromos galimybės gyventi kokybiškai. Šiuo metu vaikų smegenys vystosi ypač sparčiai, todėl tikslingas ir profesionalus ugdymas ir priežiūra, labai tikėtina, padės vaikams tapti „galimybių piliečiais“.

Nobelio premijos laureatas, ekonomistas **James Heckmanas**

Keisti nuostatas į ikimokyklinį ugdymą negalime laukti. Kur dėsime kablelį?

Nuotr.: <http://mmpschooll.wordpress.com>